

✓ 1876 KANUN-İ ESASİ

1. Devletin dini islamdır ilkesi ile teokratik yapı korunmuştur.
2. Anayasaya göre yasama organı meclis-i umumidir. Meclis-i umumi Heyet-i Ayan ve Heyet-i Mebusan olmak üzere iki meclisten oluşmaktadır.
Heyet-i Mebusan; her 50.000 kişiye bir kişi düşmek kaydıyla 4 yılda bir yapılan seçimlerde halk (erkekler) tarafından seçiliyordu. (İlk başkanı Ahmet Vefik Paşadır.)
Heyet-i Ayan; üyesi sayısı Heyet-i Mebusan'ın üye sayısının 1/3'ini geçmemek üzere padişah tarafından atanan, 40 yaşını doldurmuş, kendisine güvenilen ve devlet memuriyetinde bulunan kişilerden oluşuyordu. Heyet-i Ayan üyelerinin görev süresi ömür boyudur.
3. Anayasa seçimlerin gizli oy olması ilkesini benimsemiş geçici kanun da seçimleri iki dereceli basit çoğunluk sistemi şeklinde düzenlemişti.
4. Her üye yalnızca kendilerini seçenleri değil, tüm milleti temsil edecektir. (Milletin Temsili İlkesi)
5. Devletin resmi dili Türkçe'dir. **(Resmi dilin Türkçe olduğu ilk kez Kanun-i Esasi ile hüküm altına alınmıştır.)**
6. İlk kez mebus seçilme koşulları bu anayasa ile benimsenmiştir. (Osmanlı tebaasından olmak, Türkçe bilmek, 30 yaşını doldurmuş olmak)
7. İlk kez mebusların yasama dokunulmazlığı düzenlenmiştir.
8. İlk kez mebusların and içmesi düzenlenmiştir.
9. Seçimlerde gizli oy, basit çoğunluk sistemi kullanılmıştır.
10. Anayasasının üstünlüğü ilkesi benimsenmiş ve kanunların anayasaya uygun olacağı belirlenmiştir.
11. Memurlar kanuna aykırı işlerde amirlerine itaat etmekle sorumluluktan kurtulamazlar. (Kanunsuz Emir İlkesi)
12. Yasama dokunulmazlığı ilkesi benimsenmiştir.
13. Yüce divan ilk kez bu anayasa ile kurulmuştur.
14. Yerel yönetimler ilk kez düzenlenmiştir.
15. İlk kez olağanüstü hale yer verilmiştir.
16. Basın hürriyeti tanınmış ve dilekçe hakkı verilmiştir.
17. Genel oy esası yoktur sınırlı oy esası vardır. Yalnız erkekler oy kullanmıştır. Onlar da servet ve vergiye bağlı olarak oy kullanmıştır.
18. Gizli oy esası (rey-i hafi) vardır.
19. Tabii hakim ilkesine yer veren ilk anayasa 1876 Kanun-u Esasi'dir.
20. Yargı alanına ilişkin temel ilkeleri ilk defa bu anayasa ile düzenlenmiştir.

▪ 1876 Kanun-i Esasi'de yapılan 1909 değişiklikleri:

1. Meclis üyelerinin yasa teklif etmek için padişah'tan izin almalarına dair hüküm kaldırılmıştır. Meclislerce kabul edilen yasayı padişah onaylamayıp tekrar görüşülmek üzere geri gönderdiğinde, meclis 2/3 çoğunlukla ısrar ederse padişah artık yasayı onaylamak zorundadır. Yani padişahın mutlak veto yetkisi kaldırılmış, geciktirici ve güçleştirici veto yetkisi haline gelmiştir.

2. Padişahın meclisi feshetme yetkisi **sınırlandırılmıştır**. Fesih kararı ayan meclisinin de onayının alınması ve 3 ay içinde seçim yapılması koşuluyla verilecektir.
3. Bakanlar Kurulu (Heyet-i Vükela) artık padişaha karşı değil meclise karşı sorumludur. Bu sorumlulukta bakanlar kurulu müştereken, bakanlar bireysel olarak sorumlu olacaktır.
4. Karşı imza kuralı getirilmiştir. (2017’de kaldırıldı.)
5. Padişahın sürgün yetkisi kaldırılmış, basında sansür yasaklanmış, toplantı ve dernek kurma hakkı getirilmiş ve haberleşmeni gizliliği kabul edilmiştir.

✓ **1921 ANAYASASI (TEŞKİLAT-I ESASİYE KANUNU)**

Bu anayasa Kanun-u Esasi’yi yürürlükten kaldırmamıştır.

1. Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu kabul edilmiştir.
2. Güçler birliği ilkesi benimsenmiştir. (Meclis Hükümeti Sistemi)
3. Ayrı bir devlet başkanı seçilmemiş, bu görev meclis başkanı tarafından yerine getirilmiştir.
4. Meclis başkanı ayrıca İcra Vekilleri Heyetinin de başkanı sayılmaktadır.
5. Seçimler 2 yılda bir yapılacaktır ve seçimlerin yapılması 1 yıl uzatılabilecektir.
6. Yerinden yönetime ilişkin hükümlere yer verilmiştir.
7. Vilayetlere geniş bir yer ayrılmıştır. İllerin özerkliğe sahip olduğu, başlarında valinin bulunacağı, valilerin TBMM tarafından atanacağı, kazaların başında kaymakamın olacağına ilişkin hükümlerin yanı sıra nahiye yönetimine yönelik hükümler de kabul edilmiştir.
8. Yargıdan ve temel haklardan hiç söz edilmemiştir.
9. Milli egemenlik ilkesi ilk defa bu anayasada yer almıştır.

NOT 1 Kasım 1922’de saltanat ve hilafet makamları birbirinden ayrılmış ve saltanatın 16 Mart 1920’den geçerli olmak üzere kaldırıldığı belirtilmiştir.

▪ **1923 Anayasa Değişiklikleri**

1. Türkiye Devletinin hükümet şekli Cumhuriyettir.
2. İlk kez devlet başkanlığı (CB) makamı oluşturulmuştur.
3. Cumhurbaşkanı’nın 4 yıllığına seçileceği ve tekrar seçilebilmesini mümkün olduğu eklenmiştir.
4. Cumhurbaşkanı’na başbakanı seçme ve bakanları meclis onayına sunma yetkisi verilmiştir.
5. Cumhurbaşkanı ihtiyaç duyarsa meclise ve bakanlar kuruluna başkanlık edebilir.
6. Anayasaya resmi dilin Türkçe olduğu eklenmiştir.
7. Devletin dini islamdır ibaresi eklenmiştir.

NOT 3 Mart 1924 tarihinde Hilafet kaldırılmış, Halife ve hanedan mensupları yurtdışına çıkarılmıştır. Yine aynı tarihte Şer’iye ve Evkaf Vekaleti (Din İşleri Bakanlığı) ile Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Vekaleti (Savaş Bakanlığı) kaldırıldı. Bu iki bakanlık yerine **Diyanet İşleri Bakanlığı** ve **Genelkurmay Başkanlığı** kuruldu. Böylece din-siyaset, ordu-siyaset ilişkileri birbirinden ayrıldı. Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) 3 Mart 1924 tarihinde kabul edildi.

✓ 1924 ANAYASASI

1924 Anayasası 1876 Kanuni Esasi ve 1921 Anayasasını yürürlükten kaldırarak iki anayasalı duruma son vermiştir.

1. "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir." hükmünün değiştirilemeyeceği ve değiştirilmesinin teklif dahi edilemeyeceği belirtilerek sonraki tüm anayasalarımızda geçerli olacak değiştirilemeyecek hükümler kısmı ilk kez düzenlenmeye başlanmıştır.
2. 1924 Anayasası anayasanın üstünlüğü ilkesini kabul etmiştir. Anayasa uygun yasa çıkarma görevi TBMM'nin kendisindedir.
3. Anayasada kurulan hükümet sistemi meclis hükümeti sistemi ile parlamenter sistem arasında karma bir sistemdir. Yasama ve yürütme erkleri TBMM'de toplanmıştır. Yürütme, meclis içinden seçilen Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu eliyle yürütülür. **(Kuvvetler Birliği ve Görevler Ayrılığı)**
4. Bakanlar kuruluna ilk defa tüzük çıkarma yetkisi verilmiştir.
5. Cumhurbaşkanı dokunulmazlığa sahiptir.
6. Cumhurbaşkanı kabul edilen kanunları 10 gün içinde yayımlar veya aynı süre içinde geri gönderir.
7. 1924 Anayasası'na göre Uluslararası Anlaşmaları uygulama yetkisi TBMM'ye aittir.
8. Meclis yorumlarına sadece bu dönemde yer verilmiştir.
9. Danıştay yürütme bölümünde düzenlenmiştir. Bu çerçevede Danıştay idari işlemleri denetler, idari davalara bakar. Ancak tüzüklerin yasalara aykırılıklarını TBMM denetler.
10. Temel hak ve hürriyetler konusunda tabii hak anlayışı hakimdir. Klasik hak ve özgürlükler "Türklerin Kamu Hakları" başlığında sıralanmış ve bunların düzenlenmesi, sınırlarının belirtilmesi yasalara bırakılmıştır. Hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması bakımından bir düzenleme yapılmamıştır.
11. Sıkıyönetim düzenlenmiştir.
12. İl yönetimi ve yerel yönetimler düzenlenmiştir. İller, şehirler, kasabalar ve köyler tüzel kişilik sahibidir.
13. 1923'te kanunla başkent olan Ankara'nın başkent olduğu ilk kez 1924 Anayasası'nda yer almıştır.
14. 1924 Anayasası çoğunlukçu demokrasi anlayışını benimsemiştir.
15. Başbakan Cumhurbaşkanı'nca atanır. Bakanlar, Başbakanca seçilip Cumhurbaşkanı tarafından onandıktan sonra meclise sunularak güven istenir. 1921 Anayasası'nda bakanlar tek tek meclis tarafından seçilmekteydi. 1923 değişiklikleriyle seçilen başbakan ve bakanlar meclis onayına sunulmaktaydı. 1924 Anayasası'nda ise meclisin bakanları onaylaması şartı kaldırılmış sadece güven için meclise sunulması ilkesi benimsenmiştir.

▪ 1924 Anayasa Değişiklikleri

1928

1. Devletin dini islamdır hükmü kaldırılmıştır.
2. Milletvekillerinin yemin ederken kullandığı vallahi kelimesi kaldırılmıştır.
3. Dini hükümleri TBMM yerine getirir hükmü anayasadan çıkarılmıştır.

1934

1. Oy kullanma yaşı 18'den 22'ye yükseltilmiştir.
2. Kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.

1937

1. CHP programında yer alan altı ok anayasaya girmiştir. Buna göre Türkiye devleti Laik, Halkçı, Milliyetçi, Cumhuriyetçi, Devletçi ve İnkılapçıdır.
2. Kamulaştırma anayasaya girmiştir.
3. "Hiç kimse dininden, mezhebinden, tarikatından ötürü kınanamaz." şeklindeki hükümden tarikat kelimesi çıkarılmıştır.

1924 Anayasası 10 Ocak 1945 tarihinde Türkçeleştirilmiş, 24 Aralık 1952' de eski haline döndürülmüştür.

✓ 1961 ANAYASASI

Milli Birlik Komitesi

Geniş yetkilere sahiptir. Bakanların atanması ve görevden alınması yetkileri yine bu organın elindedir.

Temsilciler Meclisi

Genel oya dayanmamıştır. Üyelerinin bir kısmı iki dereceli seçimle gelen kişilerden bir kısmı siyasi partilerin seçtiği temsilcilerden bir bölümü de çeşitli organlardan (yargı, üniversiteler, barolar, basın, öğretmenler, esnaf kuruluşları, sendikalar, ticaret odaları) gelen üyelerden oluşmuştur. Bir kısım üyeler ise doğrudan devlet başkanı ve milli birlik komitesi tarafından seçilmiştir. **Temsilciler meclisine Demokrat Partiden üye alınmamıştır.**

1. Yasama organı çift meclisli yapıdan oluşur.

Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu

Millet Meclisi genel oyla seçilen 450 kişiden oluşurken Cumhuriyet Senatosu 150'si halk tarafından 15'i CB tarafından seçilen üyelerden ve tabii senatörlerden (eski Cumhurbaşkanı ve MBK üyeleri) oluşur.

2. Anayasaya ilk kez başlangıç kısmı ve kenar başlıklar konulmuş, başlangıç Anayasa metninden sayılmıştır.
3. 1921'de Anayasaya giren "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." Hükmü korunmuş, millet egemenliği **yetkili organlar eliyle kullanır** yeniliği getirilmiştir. Artık egemenliğin kullanılmasında yalnızca TBMM değil, yürütme ve yargı da vardır. Devlet iktidarı bölüşülmüş ve ilk kez **kuvvetler ayrılığına** yer verilmiştir.
4. 1924 Anayasası'nda (1937 değişikliğiyle) devletin nitelikleri milliyetçi, laik, devletçi, halkçı, inkılapçı, cumhuriyetçi olarak sıralanmıştı. Cumhuriyetçilik ve laiklik dışındaki diğer 4 ok çıkarılmıştır. 1961 Anayasası'nda Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına dayanan, milli, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olduğu hükmü yer almıştır. Milliyetçi değil milli devlet kavramı kullanılmıştır. Başlangıç kısmında ise Türk Milliyetçiliğinden söz edilmiştir.

SOSYAL DEVLET, DEMOKRATİK DEVLET, İNSAN HAKLARINA DAYANAN HUKUK DEVLETİ

kavramları ilk kez 1961 Anayasası'nda yer almıştır.

5. 1961 Anayasası organ davası yolunu getirmiştir. Organ davası belirli organ ve kurumlar tarafından kendi varlık ve görevini ilgilendiren alanlardaki kanunların anayasaya aykırılığı iddiasıyla açılan davadır. Bu davayı açabilen kurumlar: YARGITAY, DANIŞTAY, ASKERİ YARGITAY, YÜKSEK HAKİMLER KURULU ve ÜNİVERSİTELERDİR.
6. Anayasa Mahkemesi kurulmuştur.
7. Danıştay ilk defa bu anayasa ile anayasaya girmiştir. 1876 ve 1961 Anayasası'nda düzenlenmiştir. 1924'te sadece yürütme kısmında ismi geçmektedir.
8. Hakimlik teminatı sağlamak için Yüksek Hakimler Kurulu kurulmuştur. Danıştay, Yargıtay, Uyuşmazlık Mahkemesi, Askeri Yargıtay yüksek mahkeme olarak anayasada düzenlenmiş, Sayıştay ise yürütme kısmında düzenlenmiştir.
9. Yasama ve yargıyı yetki, yürütmeyi görev olarak düzenleyen 1961 Anayasası'na göre yasama yetkisi TBMM'nindir.

10. Meclis dışından bakan atanabilmesi ve geçici bakalar kurulu kurulması 1961 Anayasa yeniliğidir. CB yine meclis içinden seçilir. Cumhurbaşkanlığı görev süresi 1924 Anayasası'nda olduğu üzere seçim dönemi olan 4 yıl değil 7 yıldır. Cumhurbaşkanı seçilen kişinin partisi ile ilişkisi kesilecek ayrıca art arda seçilemeyecektir.
11. Cumhurbaşkanı Milli Güvenlik Kurulu'na başkanlık etme, Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açabilme yetkilerine sahip kılınmıştır.
12. Cumhurbaşkanı'nın tek başına yapacağı işlere ilişkin yargı yolu kapalıdır.
13. Daha önce kurulan bazı kurumlar anayasaya girmiş ya da ilk kez düzenlenmiştir.

Diyanet İşleri Başkanlığı 1924 yılında kurulmuştur. 1961 Anayasası ile de anayasal kurum haline gelmiştir.

Milli Güvenlik Kurulu 1961 Anayasası ile kurulmuş ve anayasada yer almıştır.

1960' da kurulan Devlet Planlama Teşkilatı 1961 Anayasası'nda düzenlenmiştir. 1982 Anayasası'nda yer almadığı, 2011 yılında kaldırılmıştır.

14. 1924 Anayasası sadece illerin, şehirlerin, kasaba ve köylerin tüzel kişilik sahibi olduklarını belirtmişken 1961 Anayasası yerinden yönetime daha geniş yer vermiş, bazı yenilikler getirmiş, merkezîyetçiliğin katı halini yumuşatmış, idarenin bütünlüğünü esas almıştır.
15. Üniversitelere, Radyo ve Televizyon İdaresine özerklik tanınmış, ilk kez özerk kamu kurumları kavramı anayasaya girmiştir. Haber ajansları ilk kez anayasada yer almıştır.
16. 1961 Anayasası 1924 Anayasası'ndan farklı olarak ilk kez oy hakkının genel ve eşit olması yönünde ayrıntılı ve açık bir düzenlemeye gitmiştir. Buna göre seçimler serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılacaktır. Seçmen yaşı belirtilmemiş, seçilebilme koşulları düzenlenmiştir.
17. 1950 yılında YSK kurularak ilk defa seçim yargısı anayasallaştırılmıştır.
18. 1924 Anayasası'nda siyasi partiler hakkında bir düzenleme mevcut değildir. 1961 Anayasası'nda siyasi partiler hakkında "ister iktidarda ister muhalefette olsunlar demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır" hükmü yer alarak ilk kez siyasi partilere anayasal güvence sağlanmıştır.
19. Genelkurmay başkanının başbakana karşı sorumlu kılındığı ilk anayasa 1961 Anayasası'dır.
20. Devrim kanunlarının korunması başlığı ilk kez 1961 Anayasası ile düzenlenmiştir.
21. 1961 Anayasası'yla temel hak ve özgürlükler ayrıntılı olarak ele alınmış, 1924 Anayasası'ndan farklı olarak sadece Türklerin kamu hakları olarak vatandaşlara değil yabancılar dahil herkese tanınmıştır.
22. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının sınırları ilk kez 1961 Anayasası ile gelmiştir.
23. 1961 Anayasası çoğulcu demokratik düzeni gerçekleştirmek için çoğulcu toplum yapısının ve onu oluşturan gönüllü kuruluşların geliştirilmesine öncelik vermiş ve bu çerçevede ilk defa:
 - İşçilere ve kamu görevlilerine sendika kurma hakkı
 - İşçilere toplu sözleşme ve grev hakkı
 - Herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma hakkı
 - Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilmesi

gibi düzenlemelerde bulunmuştur.

24. Devlet üniversiteleri ilk defa 1961 Anayasası ile anayasal kurum haline gelmiştir. (Vakıf üniversitelerinin anayasal kurum haline gelmesi 1982 Anayasası ile olacaktır.)
25. KİT kavramı 1961 Anayasası yeniliğidir.
26. Olağanüstü hal yönetimi ilk kez 1961 Anayasası ile hüküm altına alınmıştır.

▪ 1971-1973 Anayasa Değişiklikleri

1. Bakanlar Kuruluna ilk kez KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. (Olağanüstü hal yönetim kanun hükmünde kararname ile 1982 Anayasası ile hukukumuza girmiştir.)
2. Dernek kurma hakkı 1971 değişikliği ile anayasamıza girmiştir.
3. Bakanlar Kurulu vergi, resim ve harçların oranları ile sınırlarına ilişkin hükümlerde değişiklik yapmaya yetkili hale getirilmiştir.
4. Üniversitelerin özerkliği azaltılmış TRT'nin özerkliği kaldırılmıştır.
5. Anayasa Mahkemesi'nin anayasa değişikliklerini sadece şekil bakımından denetleyebileceği hükmü getirilmiştir.
6. Askeri yargı sivil yargı aleyhine genişletilmiş ve AYİM (Askeri Yüksek İdare Mahkemesi) kurulmuştur.
7. Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmuştur. (1973 - 2004)
8. Bütün temel hak ve özgürlüklere uygulanabilecek **genel sınırlama** hükmü getirilmiştir. (Genel sınırlama 1982 Anayasası'nda da yer almış ancak 2001 anayasa değişikliği ile kaldırılmıştır.)
9. İlk kez **temel hakların kötüye kullanılmaması** kavramı düzenlenmiştir.
10. Devlet memurlarının sendika kurma hakkı kaldırılmış, öğretim üyelerinin siyasi partiye üye olmaları yasaklanmıştır.
11. Siyasi partilere hazine yardımı yapılması anayasaya girmiştir. (1982 Anayasası döneminde ise zaten kanunda yer alan hazine yardımı hükmü 1995'te anayasaya girmiştir.)
12. Tutuklanan veya yakalanan kişinin gözaltı süresi 24 saatten 48 saate, toplu suçlarda 15 güne yükseltilmiştir.
13. Küçük partiler anayasa mahkemesinde dava açma hakkından yoksun bırakılmıştır.
14. Sıkıyönetim ilan koşulları çeşitlendirilmiş ve askeri otorite güçlendirilmiştir.
15. Bu değişikliklerle ilk defa tabii yargı yolu yerine kanuni yargı yolu benimsenmiştir.

1961 ANAYASASI'NIN GETİRDİĞİ ÖNEMLİ YENİLİKLER

- ANAYASA MAHKEMESİ
- MİLLİ GÜVENLİK KURULU
- YÜKSEK SEÇİM KURULU
- DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
- DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
- YÜKSEK HAKİMLER KURULU
- DEVLET ÜNİVERSİTELERİ
- RADYO VE TELEVİZYON İDARESİ VE HABER AJANSLARI
- SİYASAL PARTİLER
- CUMHURBAŞKANININ 7 YILLIĞINA SEÇİLMESİ
- DIŞARIDAN BAKAN ATANABİLMESİ
- EGEMENLİĞİN YETKİLİ ORGANLAR ELİYLE KULLANILMASI
- YÜRÜTMENİN SADECE GÖREV OLARAK DÜZENLENMESİ
- BAŞLANGIÇ VE KENAR BAŞLIKLAR
- ASKERİ YARGITAY
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
- SOSYAL VE EKONOMİK HAKLAR
- TOPLU SÖZLEŞME VE GREV HAKKI (İŞÇİLERE)
- SENDİKA KURMA HAKKI
- DERNEK KURMA HAKKI
- KAMU KURUMU NİTELİĞİNDEKİ MESLEK KURULUŞLARI

NOT 1961 Anayasası Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarına yer vermiş ancak bu kuruluşların tüzel kişiliğe sahip oldukları 1982 Anayasası'yla hüküm altına alınmıştır.

✓ 1982 ANAYASASI

Milli Güvenlik Konseyi

Müdahaleyi gerçekleştiren 5 kişiden oluşan konseydir.

Danışma Meclisi

160 üyesi vardır. Bu üyeler genel oyla seçilmeyip 120'si valilerin önerdiği adaylar arasından 40'ı ise doğrudan konseyce seçilip atanmıştır.

❖ 1961 ve 1982 Anayasası'nın Benzerlikleri

1. Her iki anayasanın hazırlanmasında da kurucu meclisin sivil kanadı (Temsilciler Meclisi ve Danışma Meclisi) seçimle oluşmamıştır.
2. Her iki durumda da sivil kanadın Bakanlar Kurulunun kurulması ve düşürülmesine ilişkin yetkileri yoktur.

❖ 1961 ve 1982 Anayasası'nın Farkları

1. 1981 Temsilciler Meclisi, 1961 Danışma Meclisine oranla daha temsili niteliktedir.
2. 1961 halkoylamasının aksine 1982 halkoylamasında Anayasanın kabulü Cumhurbaşkanlığı seçimiyle birleştirilmiştir. Anayasaya evet demek Cumhurbaşkanına da evet demektir.

1. 1982 Anayasası bir geçiş dönemi öngörmüştür. Anayasanın kabulü hemen ve bütün hükümleri ile uygulamaya girmesi anlamına gelmemektedir.

Anayasanı kabulü ile konsey başkanı (Kenan Evren) 7 yıllık bir süre için Cumhurbaşkanı sıfatı kazanır. Sonraki CB seçimi anayasadaki hükümlere göre yapılır.

Milli Güvenlik Konseyi 6 yıllık bir süre için Cumhurbaşkanlığı Konseyine dönüşür. 6 yıl sonra hukuki varlığı sona erer.

Aynı 6 yıllık sürede Cumhurbaşkanının anayasada yapılan değişiklikleri TBMM'ye geri göndermesi halinde bunların aynen kabul edilip yine Cumhurbaşkanına geri gönderilmesi için ¾ oy çokluğu gereklidir.

Siyasi partilerin yöneticileri ve eski parlamenterler için 5 ve 10 yıl olmak üzere siyasi faaliyet yasağı getirilmiştir. (Söz konusu siyasi yasaklar **1987 halkoylamasıyla** kaldırılmıştır.)

2. 1982 Anayasası ilk hali itibari ile rasyonelleştirilmiş parlamentarizme yer vermektedir.
3. 1982 Anayasası daha az katılımcı bir demokrasi modeli öngörmüş, siyasette depolitizasyonu amaçlamıştır. Siyasal faaliyetin sadece siyasi partiler ve seçilmiş devlet organları eliyle yürütülmesi amaçlanmıştır.

Buna göre;

- ✚ Siyasi partiler yurtdışında teşkilatlanıp faaliyette bulunamazlar, kadın kolu, gençlik kolu gibi yan kuruluşlar kuramazlar.
- ✚ Siyasi partiler dernek, sendika, vakıf, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları ile siyasi ilişkide bulunamaz, maddi yardım alamazlar.
- ✚ Sendikaların, derneklerin, meslek kuruluşlarının siyasi faaliyette bulunması yasaktır.

NOT Bu yasakların hemen tümü **1995 Anayasa değişikliği** ile kaldırılmıştır.

4. Seçim dönemi 5 yıla çıkarılmıştır.
5. Temel hak ve özgürlüklerin durdurulmasındaki sınırlamalar ilk defa 1982 Anayasası ile gelmiştir.

Milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla durumun gerektirdiği ölçüde durdurulur.

6. 1982 Anayasası otoritenin ağırlığını artırmış ve yürütmeyi güçlendirmiştir.
7. 1982 Anayasası siyasi tikanlıkları giderici hükümler getirmiştir.

Buna göre;

- ✚ 2017 değişiklikleriyle Cumhurbaşkanına dilediği zaman TBMM seçimlerini yenileme yetkisi verilerek sistemin tıkanması halinde ülkeyi seçime götürerek tıkanıklığı giderme yolunu açmıştır.
- ✚ Yine 1961 Anayasası'nda tıkanıklığa yol açan TBMM başkanlığı seçiminde salt çoğunluktan vazgeçilerek dördüncü turda en çok oyu alan adayın seçilmesi hükmü getirilmiştir.
- ✚ 1961 Anayasası'nda mecliste siyasi parti kurmak için 10 olan milletvekili sayısı 20 yükseltilmiştir. Grup kurmak zorlaştırılarak meclis çalışmaları kolaylaştırılmıştır.
- ✚ 1961 Anayasası'ndaki iki meclis sisteminden vazgeçilerek tek meclis sistemi benimsenmiş, yasama süreci kolaylaştırılmıştır.
- ✚ 1961 Anayasası'ndaki toplantı ve karar yeter sayısı azaltılarak toplanma ve karar alabilme kolaylaştırılmıştır.

NOT 1982 Anayasası'nda geçen Atatürk ilkeleri : Cumhuriyetçilik, Laiklik ve Milliyetçilik

1982 Anayasası'nda geçmeyenler: Devletçilik, Halkçılık ve İnkılapçılık

1982 ANAYASASI'NIN YENİLİKLERİ

- CUMHURBAŞKANLIĞI GENEL SEKRETERLİĞİ
- CUMHURBAŞKANININ ÜNİVERSİTE REKTÖRLERİNİ SEÇMESİ
- DEVLET DENETLEME KURULU
- ATATÜRK KÜLTÜR DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
- YÖK
- VAKIF ÜNİVERSİTELERİ
- HSK
- CUMHURBAŞKANININ HALK TARAFINDAN 5 YIL İÇİN VE EN FAZLA 2 DEFA SEÇİLEBİLMESİ (2007)
- TBMM DIŞINDAN DA CUMHURBAŞKANI SEÇİLEBİLMESİ
- CUMHURBAŞKANININ ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE AİT KANUNLARI MECLİSE TEKRAR GÖNDEREBİLMESİ VE BUNLARI HALKOYUNA SUNABİLMESİ
- ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN GİZLİ OYLA VE 3/5 ÇOĞUNLUKLA KABUL EDİLEBİLMESİ (1987)
- BAŞBAKANIN GEREKTİĞİNDE CUMHURBAŞKANINDAN BAKANLARIN AZLİNİ İSTEYEBİLMESİ VE BAŞBAKANIN ÖNERİSİ ÜZERİNE CUMHURBAŞKANININ BU BAKANLARIN GÇREVLERİNE SON VERMESİ
- YÜRÜTMENİN GÖREV VE YETKİ OLARAK DÜZENLENMESİ
- OLAĞANÜSTÜ KHK
- ÖZELLEŞTİRME VE TAHKİM (1999)
- RTÜK (2005)
- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU (2010)
- KAMU GÖREVLİLERİ HAKEM KURULU (2010)
- EKONOMİK VE SOSYAL KONSEY (2010)
- SPOR TAHKİM KURULU (2011)
- CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ
- İDARİ VESAYET
- DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK ÖĞRETİMİNİN ZORUNLU HALE GETİRİLMESİ
- KANUNLARIN ŞEKİL BAKIMINDAN SINIRLI DENETİME TABİ TUTULMASI
- SERT ÇEKİRDEKLİ HAKLAR

1982 ANAYASASINDA DEĞİŞİKLİK YAPILAN YILLAR

- 1987
- 1993
- 1995
- 1999
- 2001
- 2002
- 2004
- 2005
- 2006
- 2007
- 2010
- 2011
- 2016
- 2017

1982 ANAYASASI GENEL ESASLAR

1. DEVLETİN ŞEKLİ
2. CUMHURİYETİN NİTELİKLERİ
3. DEVLETİN BÜTÜNLÜĞÜ, RESMİ DİLİ, BAYRAĞI, MİLLİ MARŞI VE BAŞKENTİ
4. DEĞİŞTİRİLEMEYECEK HÜKÜMLER
5. DEVLETİN TEMEL AMAÇ VE GÖREVLERİ
6. EGEMENLİK
7. YASAMA YETKİSİ
8. YÜRÜTME YETKİSİ VE GÖREVİ
9. YARGI YETKİSİ
10. KANUN ÖNÜNDE EŞİTLİK
11. ANAYASANIN BAĞLAYICILIĞI VE ÜSTÜNLÜĞÜ

TÜRKİYE'DE SEÇİM SÜRELERİ

- ❖ 1876 – 4 YILDA BİR
- ❖ 1921 – 2 YILDA BİR
- ❖ 1924 – 4 YILDA BİR
- ❖ 1961 – 4 YILDA BİR
- ❖ 1982 – 5 YILDA BİR
- ❖ 2007 – 4 YILDA BİR (CB – 7 YILDAN 5 YILA DÜŞMÜŞTÜR)
- ❖ 2017 – 5 YILDA BİR